

Gemeente Enschede

Jaarverslag 2022 Toezicht en Handhaving Kinderopvang

Kinderopvang staat nooit stil

Jaarverslag 2022
Toezicht en Handhaving Kinderopvang
Enschede

Mei 2023
Team Kinderopvang, Afdeling Vergunnen
Gemeente Enschede

Samenvatting

Vanuit de Wet kinderopvang (Wko) heeft de gemeente de taak een veilige en kwalitatief goede kinderopvang voor kinderen van nul tot en met twaalf jaar oud te borgen en te bevorderen. Opvang die bijdraagt aan een goede en gezonde ontwikkeling van het kind, in een veilige en gezonde omgeving. Dit doet de gemeente door middel van toezicht en handhaving kinderopvang. Dit kan bij een voorziening voor gastouderopvang (VGO), een kinderdagverblijf (KDV), een buitenschoolse opvang (BSO) of gastouderbureau (GOB).

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het bijhouden van het Landelijk Register Kinderopvang (LRK) en voor het toezicht op en de handhaving van de naleving van deze kwaliteitseisen. Hiervoor is handhavingsbeleid vastgesteld. In opdracht van Twentse gemeenten voert de GGD het toezicht (de inspecties) uit en rapporteert hierover naar de gemeenten.

Goed toezicht op kwaliteit

Jaarlijks legt iedere gemeente verantwoording af aan de Inspectie van het Onderwijs (IvO) over de uitgevoerde toezicht- en handhavingstaken. Dit is wettelijk verplicht vanuit de Wko.

De jaarverantwoording 2022 en de verlenging van de toegekende A-status door de IvO, op basis van de jaarverantwoording 2021, laat zien dat Enschede haar taken goed uitvoert.

Vanaf 1 januari 2023 wijzigt het interbestuurlijk toezicht. Van het toekennen van een status wordt vanaf 1 januari 2023 een risicoanalyse uitgevoerd door de IvO over 2 beleidsterreinen (toezicht en handhaving kinderopvang en het achterstandenbeleid). En worden vanuit daar waar nodig verdere stappen ondernomen wanneer de IvO risico's ziet.

Benchmark-informatie: Enschede doet het goed!

Uit de benchmark-informatie over 2022 blijkt ook dat Enschede ten opzichte van gemeenten van vergelijkbare grootte en landelijk beter scoorde of vergelijkbaar scoorde op de uitvoering van de wettelijke taken in het kader van de Wet kinderopvang.

Handhaving

In 2022 gaf de GGD van de 231 uitgevoerde en afgeronde inspecties 21 keer een rapport af met het advies tot handhaven. Dat is 9,1% van de rapporten. In 2021 was dit 10,8% van de rapporten. Dat betekent dat er in 2022 iets minder handhaving nodig was. Mogelijk dat de inzet van herstelaanbod hierbij een rol speelt.

Verder kan vanuit de benchmark een vergelijking worden gemaakt en daaruit blijkt dat Enschede, met haar 9,1%, lager ligt ten opzichte van het landelijke aantal adviezen tot handhaven dat op 13,1% ligt. Een positief beeld voor de kinderopvanglocaties in de gemeente Enschede.

Herstelaanbod

Van de in 2022 5527 beoordeelde voorwaarden constateerde de GGD toezichthouder 166 tekortkomingen. Voor deze tekortkomingen is er voor 124 voorwaarden herstelaanbod geboden. 121 daarvan zijn binnen het herstelaanbod hersteld. Een positief beeld. Voor de alle niet herstelde tekortkomingen (al dan niet binnen het herstelaanbod) is handhaving ingezet.

Ter vergelijking: het aantal beoordeelde voorwaarden in 2021 was 3936. Het percentage geboden herstelaanbod was in 2021 vrijwel gelijk aan 2022. In 2022 zijn er meer voorwaarden beoordeeld. Dit is te verklaren door de invoering van het flexibel inspecteren en de intensivering inspecties gastouderopvang.

Intensivering gastouderopvang

De gemeente Enschede koos er in 2020 voor om de gastouderopvang een positieve impuls te geven door de steekproef van de minimaal te inspecteren voorzieningen voor gastouderopvang te verhogen naar 50% in plaats van de wettelijke eis van 5%. Vanaf 1 januari 2023 is de wettelijke eis 50% inspectie van het aantal gastouderlocaties. De gemeente Enschede besloot in 2022 om een stap verder te gaan en vanaf 1 januari 2023 100% van het aantal gastouderlocaties te laten inspecteren.

Doel hiervan is een kwaliteitsslag te maken, meer inzicht te krijgen in de gastouderopvang en hiermee een bijdrage te leveren aan het meer professionaliseren van de gastouderopvang.

Voor de intensivering van de gastouderopvang ontvangt de gemeente sinds 2019 extra gelden vanuit het Rijk.

Ontwikkelingen 2023

De kinderopvang blijft volop in beweging. Ook de komende jaren staan ons ontwikkelingen te wachten zoals een stelselherziening in 2027, oftewel de bijna 'gratis' kinderopvang.

Algeheel beeld

De kinderopvangorganisaties voldeden in 2022 aan 97% van de beoordeelde (minimale) voorwaarden, wat een positief beeld geeft over de kwaliteit van de kinderopvang in Enschede. Gemeente Enschede heeft daarbij haar toezichthoudende taak op de kinderopvang op orde.

Gezien de kwetsbare doelgroep en de belangrijke periode in het leven van (jonge) kinderen waarin zij opgevangen (kunnen) worden bij de professionele opvang, blijft het belangrijk om (pro-) actief de kwaliteit en veiligheid van de kinderopvang in Enschede te borgen en net die stap extra daarvoor te zetten. We leveren via onze wijze van uitvoering van het toezicht en handhaving actief een bijdrage aan een goede en veilige ontwikkeling van jonge kinderen in een voor hen cruciale periode.

Inhoud

Inleiding	5
1 Wet Kinderopvang.....	5
2. Wettelijke taken	6
2.1 Ontwikkelingen aantal voorzieningen.....	6
2.2 Registratie en tijdige afhandeling aanvragen.....	7
2.3 Uitvoeren wettelijke inspecties en handhaving	7
2.4 Aantal tekortkomingen, aard van de tekortkomingen en handhaving	7
2.5 Herstelaanbod	8
3. Ontwikkelingen	9
3.1 Personeelstekort	9
3.3 Stelselherziening	10
3.4 Uitstel van wettelijke borging flexibel inspecteren.....	10
3.5 Meertalige kinderopvang.....	10
3.6 Wet Innovatie en Kwaliteit Kinderopvang	10
3.7 Personeelstekort in de gemeente Enschede	10
3.8 Kwaliteit van de gastouderopvang in de lift.....	10
3.9 Flexibilisering inspecties	11
4. Tot Slot	12

Inleiding

Ter aanvulling op de landelijk gegenereerde toezichtinformatie (jaarverantwoording) stelt het college van B&W dit jaarverslag vast ter duiding van de aangeleverde cijfers. Dit jaarverslag geeft toelichting op hoe de gemeente Enschede haar wettelijke toezicht- en handhavingstaak met betrekking tot de kinderopvang heeft uitgevoerd en geeft aan welke ontwikkelingen er spelen rond toezicht en handhaving kinderopvang.

Vanuit de Wet kinderopvang (Wko) heeft de gemeente de taak een veilige en kwalitatief hoogstaande kinderopvang voor kinderen van nul tot en met twaalf jaar oud via haar taak toezicht en handhaving kinderopvang te borgen en bevorderen. Dat betekent: opvang die bijdraagt aan een goede en gezonde ontwikkeling van het kind, in een veilige en gezonde omgeving. Gezien de kwetsbare doelgroep en de invloed die de kwaliteit van de eerste jaren van een kind op zijn of haar latere ontwikkeling heeft, is het aanbieden van kwalitatief goede kinderopvang voor onze jongste inwoners belangrijk.

De aantallen kinderen in de kinderopvang blijft groeien. In het derde kwartaal van 2022 gingen landelijk gemiddeld 871.000 kinderen met kinderopvangtoeslag naar de opvang. Een toename van bijna 50.000 kinderen ten opzichte van het derde kwartaal van 2021 (823.000). Het aantal kinderen dat wordt opgevangen door gastouders is juist gedaald. Dit past bij het beeld in de gemeente Enschede en de landelijke trend, dat ook het aantal gastouderlocaties daalt. De aantallen kinderdagverblijven (KDV) en buitenschoolse opvang locaties (BSO) blijven juist stijgen ¹.

Het gemiddelde aantal uren opvang per kind per maand is ook gestegen ten opzichte van een jaar geleden. Dit geldt voor alle opvangvormen.

1 Wet Kinderopvang

De bedoeling van de Wet kinderopvang (Wko) is het stimuleren van de ontwikkeling van de kinderen en het bevorderen van de arbeidsparticipatie door ouders te ondersteunen hierin.

Een aantal taken voor de uitvoering van de Wko zijn bij gemeenten neergelegd. Het college van B&W is volgens de Wko verantwoordelijk voor:

- De registratie van alle voorzieningen van kinderopvang binnen hun gemeente in het Landelijk Register Kinderopvang (LRK).
- Het eerstelijns toezicht op en de handhaving van de naleving van de kwaliteitseisen zoals opgenomen in de Wko en de daaronder vallende regelingen en besluiten, zoals het Besluit Basisvoorwaarden Kwaliteit Voorschoolse Educatie. De kwaliteitseisen in de Wko zijn erop gericht om goede en veilige kinderopvang mogelijk te maken.

Voor de uitvoering van het toezicht heeft de gemeente Enschede de directeur Publieke Gezondheid van de GGD Twente aangewezen als toezichthouder (waarna de inspecteurs kinderopvang van de GGD zijn gemachtigd voor uitvoeren van deze taak). De GGD Twente controleert via inspecties of de voorzieningen voor kinderopvang voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen en rapporteert hierover aan zowel de houders als gemeente Enschede. Wanneer een houder de kwaliteitseisen niet naleeft, treedt de gemeente handhavend op.

Daarbij is het college verplicht om jaarlijks verantwoording af te leggen over de uitvoering van de taken met betrekking tot kinderopvang aan de Inspectie van het Onderwijs (IvO). Het interbestuurlijke toezicht. Daarover in de volgende paragraaf meer.

1.1 Verantwoording 2022 (toezichtinformatie)

Voorheen ontving de gemeente elk jaar een brief met daarin het toegekende status. De gemeente Enschede heeft altijd de A-status gehad. Dat betekent dat de gemeente het toezicht en handhaving op orde had.

Het college van B&W stelt jaarlijks voor 1 juli de toezichtinformatie vast over de toezicht- en

---

¹ [Cijfers kinderopvang derde kwartaal 2022 | Publicatie | Rijksoverheid.nl](#)

handhavingstaken die de gemeente in het afgelopen jaar in het kader van de Wko heeft verricht. De toezichtinformatie is bedoeld als jaarverantwoording aan de IvhO en gaat ter kennisgeving naar de gemeenteraad. De IvhO oefent namens de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid het tweedelijs toezicht op de kwaliteit uit.

De jaarlijkse verantwoording kinderopvang gebeurt door het invullen van de concept-jaarverantwoording via een website van de IvhO, met behulp van een landelijk gegenereerd format.

De jaarverantwoording bevat een overzicht van de aantallen nieuwe aanvragen, de uitgevoerde onderzoeken en handhavingstrajecten binnen de gemeente Enschede. Deze aantallen zijn gebaseerd op de gegevens vanuit de systemen Landelijk Register Kinderopvang (LRK) en de Gemeenschappelijke Inspectie Ruimte (GIR) Handhaven en Inspecteren. De Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) levert de informatie aan. Ook bevat de toezichtinformatie benchmarking over gemeenten van gelijke grootte, de regio en landelijk. Deze benchmarking wordt in dit verslag gebruikt om aan te geven waar de gemeente Enschede staat in het toezicht en handhaving kinderopvang.

Vanaf 1 januari 2023 ging het nieuwe toezichtskader van de IvhO van start. De jaarverantwoording over het jaar 2022 gaat dus op basis van het nieuwe toezichtskader. Van 2 afzonderlijke toezichtlijnen gaat het naar toezicht vanuit 1 toezichtkader voor de onderwijsachterstanden (OCW) en het toezicht en handhaving kinderopvang. Hierdoor sluit de IvhO aan bij de agenda voor toekomst van het interbestuurlijk toezicht.

Verder is er geen sprake meer van een algemeen oordeel: het A, B of C status, maar volgt er een oordeel per standaard op basis van een risicoanalyse van de door de gemeente aangeleverde informatie. Als blijkt dat een gemeente voor meerdere standaarden niet voldoet, wordt verder onderzoek gedaan door het IvhO. De verwachting is dat de gemeente Enschede wat betreft toezicht en handhaving kinderopvang voldoet aan de standaarden.

Daarnaast mogen we als gemeente extra toelichting over wat we, naast de wettelijke taken vanuit de Wko, als gemeente nog meer hebben gedaan dat bij kan dragen aan de kwaliteit van de kinderopvang. En wordt gevraagd naar ontwikkelingen die van invloed zijn geweest op de uitvoering van het toezicht en handhaving kinderopvang.

2. Wettelijke taken

In dit hoofdstuk volgt uitleg en toelichting over het aantal kinderopvangvoorzieningen, op welke manier de gemeente Enschede haar taak met betrekking tot toezicht en handhaving en het bijhouden van het Landelijk Register Kinderopvang (LRK) heeft uitgevoerd.

Uit de jaarverantwoording kinderopvang 2022 (bijlage 1) blijkt dat de gemeente Enschede voldoet aan de wettelijke taken op vlak van de juiste registervoering (LRK), het tijdig afhandelen van aanvragen en de uitvoering van handhaving bij de binnen de gemeente geregistreerde (of te registreren) locaties en voorzieningen voor kinderopvang. Hier zijn over het jaar 2022 geen bijzonderheden te melden.

2.1 Ontwikkelingen aantal voorzieningen

Het aantal locaties in Enschede waar kinderopvang wordt aangeboden is, ten opzichte van eerdere jaren, redelijk stabiel gebleven. In onderstaande tabel een overzicht:

Per datum	Aantal KDV	Aantal BSO	Aantal gastouders
31-12-2019	64	52	229
31-12-2020	60	50	205
31-12-2021	59	50	187
31-12-2022	59	52	166

Tabel 1: aantallen kinderopvanglocaties (bron: LRK)

De daling van het totaal aantal gastoudervoorzieningen is een landelijke trend. Het aantal gastoudervoorzieningen is in totaal afgenomen met 21, van 187 geregistreerde voorzieningen op 31-12-2021 naar 166 geregistreerde voorzieningen voor gastouderopvang op 31-12-2022. Dit heeft, onder andere, te maken met de steeds strengere eisen die de afgelopen jaren aan gastouderlocaties worden gesteld.

Enschede had in 2022 en heeft ook op dit moment geen gastouderbureau.

2.2 Registratie en tijdige afhandeling aanvragen

Het Landelijk Register Kinderopvang (LRK) is een gedeeltelijk openbaar register, waarin alle voorzieningen voor kinderopvang staan geregistreerd. In het register worden door gemeenten gegevens verwerkt met het oog op raadpleging (houders en ouders), toezicht en handhaving (GGD en gemeenten) en kinderopvangtoeslag (Belastingdienst). De inspectierapporten zijn voor iedereen toegankelijk in het LRK.

Een locatie wordt pas in het LRK geregistreerd na een onderzoek door de GGD en een positieve beschikking van de gemeente. Ouders kunnen alleen kinderopvangtoeslag aanvragen wanneer een locatie is geregistreerd in het LRK.

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor een juiste, volledige en actuele registratie van alle voorzieningen voor kinderopvang binnen hun gemeente: kinderdagverblijven (KDV), buitenschoolse opvang (BSO), gastouderbureaus (GOB) en gastoudervoorzieningen (VGO). Zij zijn daarbij wettelijk verplicht om een aanvraag binnen 10 weken af te ronden. In 2022 heeft de gemeente Enschede 100% van de aanvragen binnen 10 weken afgerond, net als voorgaande jaren (zie tabel 2).

2.3 Uitvoeren wettelijke inspecties en handhaving

Enschede heeft in 2022 alle wettelijk vastgestelde inspecties laten uitvoeren, een 100% score dus. In 2020 was het de wens van de gemeente Enschede om de inspecties van de gastoudervoorzieningen te verhogen naar 50%. In 2022 heeft de gemeente Enschede 71,2% van de gastouderlocaties laten bezoeken.

De verklaring dat het percentage hoger ligt dan de afgesproken 50% heeft te maken met de verschillen in peildata tussen de IvhO en de GGD en gemeente. De peildatum van de IvhO lag op 1 januari 2022 en de peildatum van de gemeente op 8 oktober 2021. De reden hiervan is dat de GGD in december voor het nieuwe inspectiejaar de planning gereed moet hebben, zodat ook bekeken kan worden of zij voldoende inspectie-uren kunnen leveren of dat werving van extra toezichthouders nodig is. Daarbij houdt de IvhO er in hun berekening ook mee dat er door het jaar heen gastouders zijn gestopt waardoor de IvhO op een lager aantal gastouders uitkomt ten opzichte van de berekening van de GGD en de gemeente.

Voor de inzet van handhaving geldt dat we als gemeente Enschede hebben gehandhaafd als uit het toezicht door de GGD Twente bleek dat er sprake was van 1 of meer tekortkomingen en het advies handhaven is gegeven. Ook hier een 100% score. Hieronder valt ook het beredeneerd niet handhaven. Daarover in de volgende paragraaf meer.

2.4 Aantal tekortkomingen, aard van de tekortkomingen en handhaving

In 2022 zijn er bij kinderopvanglocatie 5361 voorwaarden positief beoordeeld door de GGD toezichthouder. Bij 46 voorwaarden is een tekortkoming geconstateerd. Bij 44 voorwaarden is er handhaving ingezet (21 rapporten). 3 keer is er beredeneerd niet gehandhaafd omdat de betreffende voorwaarden door inzet van herstelaanbod waren opgeheven.

De gemeente Enschede heeft op 100% van de rapporten met een handhavingsadvies actie ondernomen.

Hieronder staat beschreven van binnen welke domeinen de geconstateerde tekortkomingen vielen, waarop door de gemeente is gehandhaafd. Voor de beeldvorming zijn er voorbeelden bij beschreven.

- Personeel en groepen
  - *Voorbeeld:* De houder van een kindercentrum zet onvoldoende beroepskrachten in voor het aantal kinderen dat wordt opgevangen,.
  - *Voorbeeld:* een structureel aanwezig persoon was niet in het bezit van een Verklaring omtrent het gedrag (VOG) en was niet ingeschreven en gekoppeld aan de houder in het personen register kinderopvang (PRK)²

---

² Iedereen die woont of werkt op een plek waar kinderen worden opgevangen, moet zich registreren in het PRK. Dat kan alleen met een geldige VOG. Na inschrijving start de continue screening. Hiermee wordt doorlopend gecontroleerd of iemand strafbare feiten

- Veiligheid en gezondheid
  - *Voorbeeld:* De binnentemperatuur was te hoog en er waren onvoldoende maatregelen genomen om de temperatuur te laten dalen. Alsmede de risico's, maatregelen en acties rondom de hoge temperaturen waren onvoldoende beschreven in het veiligheid- en gezondheidsbeleid.
  - *Voorbeeld:* De groepsruimte wordt onvoldoende schoongemaakt.
- Voorschoolse educatie (alleen bij KDV)
  - *Voorbeeld:* Beroepskracht was niet in het bezit van een VVE-certificaat.
  - *Voorbeeld:* Beroepskracht was niet in het bezit van een 3F-certificaat
- Pedagogisch klimaat
  - *Voorbeeld:* In het pedagogisch beleidsplan stond niet beschreven dat bijzonderheden in de ontwikkeling van het kind of problemen worden signaleerd en ouders worden doorverwezen naar passende instanties voor verdere ondersteuning.
  - *Voorbeeld:* Er wordt in de praktijk op één of meerdere punten niet gehandeld conform het pedagogisch beleid.
- Ouderrecht:
  - *Voorbeeld:* De houder heeft wel inspanningen verricht om een oudercommissie te vormen, maar de verrichte inspanningen hebben tot op heden nog niet geleid tot het instellen van een oudercommissie.

Omdat gastouderopvang een andere vorm van opvang is dan een BSO of KDV zijn de overtredingen over het algemeen ook verschillend.

Binnen de gastouderopvang bevinden de meeste overtredingen zich binnen de domeinen:

- Eisen aan de gastouder
  - *Voorbeeld:* EHBO certificaat verlopen
- Accommodatie en inrichting
  - *Voorbeeld:* Er is geen traphekje geplaatst;
  - *Voorbeeld:* Onjuist of niet geplaatste rookmelders
- Veiligheid en gezondheid
  - *Voorbeeld:* Er is sprake van loshangende gordijnkoorden en dat is niet conform de risico-inventarisatie veiligheid en gezondheid.
  - *Voorbeeld:* De gastouder is onvoldoende op de hoogte van de handelwijze 'hoe in contact te treden met de vertrouwensinspecteur kinderopvang' en in geval van een redelijk vermoeden aangifte te doen bij een daartoe aangewezen opsporingsambtenaar.
  - *Voorbeeld:* Het niet beschrijven van veiligheidsrisico's van het slapen van een kind in een campingbedje en in de kindervagen.

Los van de rapporten van inspecties bij gastoudervoorzieningen (VGO) die in Enschede zijn gevestigd, ontvangen gemeenten ook overzichtsjijsten van de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) waaruit mogelijke overtredingen naar voren komen op vlak van de verplichte inschrijving in het personenregister Kinderopvang (PRK) van huisgenoten en de koppeling van deze huisgenoten in het PRK aan het gastouderbureau (binnen of buiten Enschede). Op basis van deze lijsten is in 2022 twee keer een overtreding bij VGO's en/of gastouderbureaus geconstateerd. Daar is gelijk actie op ondernomen.

2.5 Herstelaanbod

De GGD kan, sinds de invoering van herstel aanbod in 2019, ook een overtreding laten herstellen door de houder voordat ze een definitief inspectierapport met advies naar de gemeente versturen. In geval er herstel aanbod is geboden en aangenomen en de overtreding hierna is hersteld, zal de GGD het advies 'niet handhaven' aangeven. Herstel aanbod is geen recht. Een toezichthouder kan er ook voor kiezen, bijvoorbeeld wanneer er sprake is van recidive of een veelheid aan overtredingen, om geen herstel aanbod aan te bieden.

Het doel van herstel aanbod is efficiënter en effectiever toezicht waarbij er ook meer ruimte is voor dialoog tussen de houder en de toezichthouder. En gericht op het sneller herstellen van tekortkomingen. Uit een

landelijke evaluatie blijkt dat de resultaten van herstelaanbod over het algemeen positief zijn. Dit beeld is er bij de gemeente Enschede ook.

In 2022 heeft de GGD voor 124 tekortkomingen herstelaanbod geboden. Daarvan zijn er 121 hersteld. Bij tekortkomingen die niet door middel van herstelaanbod zijn hersteld, is alsnog handhaving ingezet.

3. Ontwikkelingen

In dit hoofdstuk wordt kort ingegaan op de belangrijkste landelijke ontwikkelingen die in relatie staan tot de (wettelijke) gemeentelijke taken rond toezicht en handhaving van de kinderopvang. Ook komt de lokale invulling van het toezicht in 2022 aan bod.

Landelijke ontwikkelingen

3.1 Personeelstekort

Op dit moment is er landelijk ongeveer een tekort van 6.000 medewerkers in de kinderopvang. De verwachting is dat dit aantal de komende jaren alleen maar toeneemt. Oorzaak is dat er, simpelweg, te weinig gekwalificeerd personeel is. Maar ook ziekteverzuim (mede door de hoge werkdruk) en beroepskrachten die overstappen naar, onder andere, het onderwijs spelen hierin mee.

Het is een landelijk probleem en daarom zijn hiervoor landelijke maatregelen getroffen. Echter zijn deze maatregelen niet voldoende. Daarom kondigt de minister meer maatregelen aan. Een aantal voorbeelden van recente maatregelen en voorgestelde maatregelen zijn:

- Het inzetten van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Zoals langdurig arbeidsgerechtigden, nieuwkomers en Oekraïense ontheemden. Bijvoorbeeld in eerste instantie als groepshulp als opstapfunctie om daarna opgeleid te worden als pedagogisch medewerker. Met verschillende betrokkenen gaat het ministerie samen een loopbaanpad ontwikkelen voor kandidaten die zich stapsgewijs kunnen ontwikkelen als pedagogisch medewerker. Ook wordt gekeken naar welke rol gastouderopvang hierin kan betekenen;
- Arbeidsmarktcampagne: in 2020 is “Kinderopvang Werkt!” begonnen met een landelijke campagne voor behoud en instroom van pedagogisch medewerkers. Hiervoor heeft het ministerie in 2022 subsidie toegekend. Deze campagne had een groot bereik;
- Piek- en daldagen: binnen de kinderopvang zijn er op de piekdagen (maandag, dinsdag en donderdag) veelal wachtlijsten terwijl er op de daldagen (woensdag en vrijdag) vaak juist plekken vrij zijn. De vorming van de piek- en daldagen heeft meerdere oorzaken. Sommige scholen werken nog met traditionele rooster, zoals een vrije woensdagmiddag en, voor de lagere groepen, een vrije vrijdag(middag). Daarbij is het bij werkgevers vaak zo dat belangrijke overleggen op de piekdagen plaatsvinden. Voor een betere spreiding van een werkweek moeten dus aan meerdere knoppen worden gedraaid. Dit is een lastige opgave. Maar de minister roept bijvoorbeeld werkgevers wel op om het werk anders in te richten;
- Voorgestelde wijzigingen voor de BSO:
  - o De BKR berekenen op de hele locatie in plaats van op groepsniveau
  - o Versimpelen van kindercentrum overstijgend opvangen tijdens vakanties
  - o Het formatief inzetten van ander gekwalificeerde beroepskrachten zoals sport, muziek en cultuur³.

Een gevolg van het personeelstekort zijn wachtlijsten ontstaan voor ouders die hun kind naar de opvang willen brengen. Daarbij is er ook een tekort aan VE-gekwalificeerde medewerkers.

Daarnaast is het ook mogelijk om bijvoorbeeld verzachtend te handhaven wanneer duidelijk is dat de overtreding met betrekking tot de beroepskracht-kind-ratio het gevolg is van personeelskrapte (al is en blijft dit maatwerk). Of de genomen maatregelen voldoende zijn, zal de komende tijd moeten blijken. Mede ook omdat de verwachting is dat de vraag naar kinderopvang verder toeneemt.

---

³ [Kamerbrief over voortgang aanpak personeelstekort kinderopvang](#) | [Kamerstuk](#) | [Rijksoverheid.nl](#)

3.3 Stelselherziening

De kinderopvang staat nooit stil. De beweging van nu heeft vooral te maken met de toeslagenaffaire waarop het kabinet acteert. Maar ook met het doel om kinderopvang nog toegankelijker te maken voor ouders in alle inkomensgroepen. Het moet simpeler en daar gaat het huidige kabinet dan ook mee aan de slag door de komende jaren in te zetten op een nieuw stelsel. In eerste instantie was het de bedoeling om vanaf 2025 'gratis' kinderopvang aan te bieden. Echter is de invoering van de 'gratis' kinderopvang uitgesteld naar 2027.

'Gratis' kinderopvang brengt uitdagingen met zich mee. Waaronder meer vraag en dus groei van de kinderopvang. Dit in combinatie met het personeelstekort kan dit ook gevolgen hebben voor het toezicht en handhaving. Bijvoorbeeld dat er meer overtredingen worden geconstateerd binnen de beroepskracht-kind-ratio. Zoals in de vorige paragraaf beschreven heeft het personeelstekort de aandacht van het kabinet.

3.4 Uitstel van wettelijke borging flexibel inspecteren

Met ingang van 1 januari 2022 heeft de minister van SZW door aanpassing van de Beleidsregel werkwijze toezichthouder kinderopvang in het toezicht meer ruimte gegeven voor eigen invulling door het verminderen van het aantal vaste toetsingsitems. In overleg met de GGD-en hebben gemeenten de mogelijkheid gekregen om over te gaan op flexibel toezicht.

De minister wil de evaluatie van (de ervaringen met) flexibilisering die deze zomer verschijnt afwachten en betrekken bij nadere besluitvorming. Hiermee wordt het opnemen van de flexibele inspectieactiviteit in de Wet kinderopvang als standaard werkwijze – die eerder voorzien was per 1 januari 2024 - uitgesteld. Gemeenten en GGD 'en kunnen in 2024 doorgaan met de flexibele inspectieactiviteit op basis van de bepalingen in de Beleidsregel werkwijze toezichthouder kinderopvang.

De gemeente Enschede en GGD Twente werkt sinds april 2022 met flexibel inspecteren. Daarover in een volgende paragraaf meer.

3.5 Meertalige kinderopvang

De gemeente Enschede heeft 1 kinderdagverblijf waar naast de Nederlandse voertaal ook een andere taal wordt gesproken, Engels. De afgelopen jaren deed dit kinderdagverblijf mee aan een landelijke pilot voor meertalige kinderopvang. Inmiddels is bekend dat de pilot wordt omgezet naar wetgeving. Vanaf 1 januari 2024 is het wettelijk gezien ook mogelijk om, onder bepaalde voorwaarden, meertalige kinderopvang aan te bieden.

3.6 Wet Innovatie en Kwaliteit Kinderopvang

De Wet Innovatie Kwaliteit Kinderopvang (IKK) stelt nieuwe eisen aan het kwaliteitsbeleid van de kinderopvang en deze eisen zijn en worden stapsgewijs ingevoerd. Dit loopt sinds 2018. De laatste wijzigingen voortkomend uit deze Wet worden vanaf 1 januari 2025 van kracht. Dit gaat om de verplichting dat alle pedagogisch medewerkers moeten voldoen aan de 3F taaleis. En dat pedagogisch medewerkers die werken met baby's extra scholing moeten volgen.

Gemeentelijke ontwikkelingen

3.7 Personeelstekort in de gemeente Enschede

Van kinderopvanghouders ontvangen we signalen dat ze te maken hebben met personeelskrapte. Hierdoor moeten houders soms keuzes maken tussen bijvoorbeeld het (tijdelijk) sluiten van een groep of wel open blijven het met hangen en wurgen proberen op te lossen. Niet alle effecten zijn zichtbaar in inspectierapporten. Echter is het personeelstekort in Enschede niet zo nijpend als in de Randstad.

3.8 Kwaliteit van de gastouderopvang in de lift

Sinds 2019 zijn er vanuit het Rijk extra middelen beschikbaar gesteld voor het intensiveren van het toezicht op de gastouderopvang. Dit met als doel om de kwaliteit van de gastouderopvang te verhogen. De

kwaliteit binnen de gastouderopvang is over het algemeen goed. Echter zijn er grote kwaliteitsverschillen waarneembaar tussen gastouderlocaties.

De gemeente Enschede heeft, zoals eerder beschreven, het toezicht op de gastouderopvang de afgelopen jaren verhoogd naar 50% in plaats van de wettelijke 5% eis. Vanaf 1 januari 2023 is het voor elke gemeente wettelijk verplicht om 50% van het aantal gastouderlocaties te laten inspecteren. De gemeente Enschede gaat hierin een stapje verder en laat vanaf 1 januari 2023 100% van het aantal gastouderlocaties inspecteren.

Daarnaast organiseerde de gemeente Enschede een bijeenkomst voor gastouders. Dit met als doel om te zien wie onze gastouders zijn, uitleg te geven over het hoe en waarom er toezicht en handhaving plaatsvindt (dit omdat de inspectieactiviteit is uitgebreid de afgelopen 2 jaar en we regelmatig horen dat gastouders 'dichtslaan' tijdens de inspectie) en ze info te geven over hoe belangrijk de taalontwikkeling is voor kinderen. Hierbij is samengewerkt met de GGD en VCO. Hiermee hopen we een kleine bijdrage te leveren aan de kwaliteit van de gastouderopvang. Dit geven ze weer door aan hun opvangkinderen, met als gevolg een betere opvang en betere kansen voor de kinderen.

Uit de hoge opkomst en enthousiaste reacties is op te maken dat de gastouderbijeenkomst een succes was. Hierop bouwen we in 2023 op voort.

3.9 Flexibilisering inspecties

Gemeenten en toezichthouders hebben vanaf 1 januari 2022 de mogelijkheid om kinderdagverblijven en buitenschoolse opvanglocaties flexibel te inspecteren. Voormalig staatssecretaris Wiersma van SZW heeft daarvoor de beleidsregel Werkwijze toezichthouder kinderopvang gewijzigd ⁴

Door de flexibilisering kan het toezicht gericht worden ingezet, verbetert de effectiviteit van het toezicht en daarmee kan het een bijdrage leveren aan de kwaliteit van de kinderopvang.

Op dit moment vindt er jaarlijks bij elk KDV, BSO en GOB risico-gestuurd toezicht plaats door de GGD, met als basis een vaste minimale set aan te toetsen voorwaarden. Met de invoering van flexibel inspecteren is er geen vaste set meer die jaarlijks wordt getoetst. Dit betekent dat de toezichthouder ook andere zaken kan inspecteren dan voorheen misschien het geval was. Hierdoor is het mogelijk om meer maatwerk te leveren, is een inspectie minder voorspelbaar en is het mogelijk om meer verbreding of juist verdieping aan te brengen bij de inspectie. Dit met als einddoel het verhogen van de kwaliteit van de kinderopvang.

Bij het opstellen van de flexibele inspectieactiviteit bepalen gemeenten en GGD hoe de inspectieonderzoeken bij kindercentra en gastouderbureaus in hun gemeente worden ingericht. De gemeente Enschede heeft, samen met een afvaardiging van de 14 Twentse gemeenten afspraken gemaakt over de invulling van het flexibel inspecteren. Zo blijven de volgende drie punten verplicht om standaard te toetsen:

- De aanwezigheid van een verklaring omtrent het gedrag (VOG) en de inschrijving en koppeling in het Personenregister kinderopvang;
- Of er (indien hier sprake van is) wordt voldaan aan de eisen met betrekking tot voorschoolse educatie (VE) en
- De pedagogische kwaliteit.

Voor gastouderlocaties geldt deze manier van inspecteren nog niet.

De gemeente Enschede is, samen met de GGD, net als alle andere 14 Twentse gemeenten, met ingang van 1 april 2022 met flexibel inspecteren gestart.

Na de zomer in 2023 wordt deze werkwijze zowel landelijk, regionaal als op gemeentelijk niveau geëvalueerd.

---

⁴ [publicatie Staatscourant](#)

4. Tot Slot

De gemeente Enschede voert haar wettelijke toezicht- en handhavingstaak met betrekking tot kinderopvang goed uit.

Uit de benchmark (landelijk, GGD regio en gemeenten van gelijk grootte) dat de gemeente Enschede lager percentage aan handhaving had, een hoger percentage aan herstel van tekortkomingen door herstelaanbod, een hoger percentage aantallen van gastouderinspecties, alle aanvragen zijn tijdig afgehandeld en qua handhaving is in 100% van de gevallen (al dan niet beredeneerd niet) gehandhaafd. Hieruit is te concluderen dat ook het toezicht en handhaving van de kinderopvang nog steeds prima op orde heeft. Dit hopen we, samen met alle kinderopvanghouders in Enschede en de GGD Twente, ook in 2023, door te zetten.

Dit met als doel een om bij te dragen aan een goede en veilige ontwikkeling van jonge kinderen in Enschede in een voor hen cruciale periode.